

GENERALSEKRETARIATET

Generaldirektoratet for forskning og dokumentation

SIKKERHED OG VÅBENANSKAFSELSE: EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE I
FORBINDELSE MED DET EUROPÆISKE FÆLLESSKABS VIRKSOMHED
OG DET EUROPÆISKE POLITISKE SAMARBEJDE

Politisk serie nr.

9

Marts 1985

COMPACT

D36

Undersøgelser og dokumentation

PARL. EUROP. Biblioth.
N. C.
Com. <i>BRUNTA</i>

20. februar 1985

SIKKERHED OG VÅBENANSKAFELSE: EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE I
FORBINDELSE MED DET EUROPÆISKE FÆLLESSKABS VIRKSOMHED
OG DET EUROPÆISKE POLITISKE SAMARBEJDE

1. Allerede i april 1973 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning, hvori det udtrykte den opfattelse, "at samarbejdet på det udenrigspolitiske område i praksis næsten aldrig kan adskilles fra forsvars- og sikkerhedspolitikken". Siden da har Parlamentet videreført sin interesse på dette område gennem adskillige betænkninger, beslutninger og forhandlinger. Formålet med dette dokument er at følge udviklingen i Parlamentets arbejde med dette spørgsmål. Der skal ikke gøres noget forsøg på at vurdere kvaliteten eller effektiviteten heraf.

2. Dokumentet er opdelt i tre kapitler:

I. Parlamentets arbejde i forbindelse med sikkerhedsspørgsmål
(side 2)

II. Parlamentets arbejde i forbindelse med våbenspørgsmål
(side 13)

III. Diligent-betænkningen om beskyttelse af søveje (side 22)

(For at give et sammenhængende billede af udviklingen omhandler kapitel I også i korte træk våbenspørgsmål, som behandles mere indgående i kapitel II).

3. Dokumentet omhandler hovedsagelig Parlamentets beslutninger. Det behandler kort de betænkninger af Parlamentet, der er substantielle og relevante, og giver et resumé af nogle af de vigtigste spørgsmål, der er blevet rejst under Parlamentets forhandlinger om våbenanskaffelse og sikkerhed. Endvidere behandles også en række særlig relevante beretninger udarbejdet af Kommissionen eller hidrørende fra andre kilder. Dokumentet går ikke ind på Parlamentets igangværende og regelmæssige behandling af en lang række spørgsmål, som omfatter de sikkerhedspolitiske aspekter eller har sikkerhedsmæssige implikationer (f.eks. forhandlingerne i De forenede Nationer og på konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa, situationen i Mellemøsten).

I. Parlamentets arbejde i forbindelse med sikkerhedsspørgsmål

Mommersteeg-betænkningen

4. Den 6. april 1973 vedtog Parlamentet en beslutning om politisk samarbejde og enhed i Europa (1), der var baseret på en betænkning udarbejdet af Mommersteeg for det politiske udvalg (2). Som nævnt ovenfor gives der i denne beslutning, som generelt omhandler spørgsmålet om politisk samarbejde i Europa, udtryk for den opfattelse, "at samarbejdet på det udenrigspolitiske område i praksis næsten aldrig kan adskilles fra forsvars- og sikkerhedspolitikken".

Erklæring om den europæiske identitet

5. Den 20. november 1973 vedtog De Nis udenrigsministre en erklæring om den europæiske identitet (3). I denne erklæring anføres det, at "De Ni, der har fredens bevarelse som et af deres væsentlige mål, vil aldrig nå dette, hvis de forsømmer deres egen sikkerhed" (punkt 8). (Herefter beskriver samme punkt mere detaljeret opfattelsen heraf blandt "dem af dem, der er medlemmer af Den atlantiske alliance". Disse yderligere bemærkninger - der er en unormal afvigelse fra den krævede samstemmighed - kan ikke betragtes som havende rang af medlemsstaternes politik på det politiske samarbejdsområde). I punkt 9 angives et af målene for De Nis rolle i forhold til omverdenen at være "en større betryggelse af sikkerheden for hver enkelt" (stat).

Kommissionens beretning om den europæiske union, 1975

6. Efter anmodning fra regeringscheferne udarbejdede Kommissionen en beretning om den europæiske union, som den fremsendte til Rådet den 26. juni 1975 (4). Beretningen indeholder et kapitel om forsvaret, hvori det anføres, at den gradvise udvikling af en udenrigspolitik for unionen nødvendigvis vil få konsekvenser for det forsvarspolitiske område. I beretningen foreslås der endvidere en række konkrete foranstaltninger, der kunne gennemføres før den europæiske union såsom oprettelsen af "et europæisk materielkontor".

1) EFT nr. C 26 af 30.4.1973, s. 25-26

2) Dok. 12/73

3) Bulletin for De europæiske Fællesskaber, nr. 12, 1973, s. 118-122

4) Bulletin for De europæiske Fællesskaber, supplement 5/75

Bertrand-betænkningen

7. Den 7. juli 1975 vedtog Parlamentet en beslutning om den europæiske union (1), som var baseret på en betænkning udarbejdet af Bertrand for det politiske udvalg (2). I henhold til beslutningen er et af målene for den europæiske union at udvikle samarbejdet og sikkerheden mellem staterne i Europa. Endvidere kræves det i beslutningen, at unionens beføjelser og ansvarsområder gradvis udvides til bl.a. også at omfatte sikkerhedspolitikken.

Gladwyn-betænkningen

8. Den 15. december 1975 vedtog Parlamentet en beslutning om de forsvarsmæssige virkninger af en europæisk udenrigspolitik (3). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af lord Gladwyn for det politiske udvalg (4). I beslutningen bemærkes det bl.a., at der ikke er sket noget fremskridt henimod en harmonisering af De Nis forsvarspolitik; der gøres opmærksom på behovet for, at Fællesskabets medlemsstater styrker Den nordatlantiske Alliance ved at yde et særligt europæiske bidrag, og der gives udtryk for den overbevisning, at der er et åbenlyst og presserende behov for "at opnå den mest effektive form for forsvar ved at rationalisere såvel produktionen af våben som transport- og forsynings-tjenesten samt infrastrukturen i Fællesskabet" samt et behov for "at bevise, at Fællesskabets medlemsstater yder et rimeligt bidrag til det fælles forsvar". I selve punkterne i beslutningen henstiller Europa-Parlamentet indtrængende til de regeringer i De Ni, der ønsker at deltage i et sådant program:

- "a) omgående - som led i den bestående fremgangsmåde vedrørende harmonisering af medlemsstaternes udenrigspolitik - at foranstalte en teknisk undersøgelse af de bedste midler til at nå de mål, der er opstillet ovenfor;

1) EFT nr. C 179 af 6.8.1975, s. 28-31

2) Dok. 174/75

3) EFT nr. C 7 af 12.1.1976

4) Dok. 429/74

- b) at oprette et agentur, der gør det muligt at nå frem til en fælles våbenfremstilling, som svarer til medlemsstaternes behov;
- c) så hurtigt som muligt at udforme og vedtage en almindelig plan, som omfatter de nævnte forslag."

9. Under en indgående forhandling om beslutningen anførte den socialistiske gruppe og gruppen af kommunister og beslægtede, at de var imod beslutningen. På den socialistiske gruppes vegne kritiserede sir Geoffrey de Freitas, navnlig, at "den fører os ind på endnu et aktivitetsområde, på et tidspunkt hvor vi allerede har mere end nok at gøre". Gruppen af kommunister og beslægtede satte sig delvis imod beslutningen, fordi gruppen ikke fandt det hensigtsmæssigt at drøfte et problem af denne art "i dag i vort Parlament," fordi Parlamentet ikke havde de nødvendige beføjelser, og på grund af de politiske og økonomiske vanskeligheder, Fællesskabet stod overfor. En række andre parlamentsmedlemmer udtrykte modstand mod beslutningen - Broeksz fra den socialistiske gruppe mente, at forsvaret "skal behørigt tilgodeses i NATO". Lord Gladwyns betænkning fandt stærk støtte blandt repræsentanterne for den kristelig-demokratiske gruppe, den liberale og demokratiske gruppe og den europæiske konservative gruppe. På Kommissionens vegne anførte Scarascia Mugnozza i løbet af forhandlingen: "Det er vor mening, at man ikke kan gå frem inden for det udenrigspolitiske område, hvis man ikke også ser på forsvarssektoren; og inden for forsvarssektoren kan man ikke gå frem, hvis man ikke overvejer et våbenagentur, der tager hensyn til behovene inden for denne sektor".

Leo Tindemans rapport om den europæiske union

10. Belgiens premierminister, Leo Tindemans forelagde den 29. december 1975 sin rapport om den europæiske union for sine kolleger i Det europæiske Råd (1). I denne rapport hævdede Tindemans, at "sikkerheden .... ikke kan ... lades ude af betragtning i den europæiske union", og at "den europæiske union vil ikke blive fuldkommen, så længe den ikke har en fælles forsvarspolitik". På kort sigt foreslog Tindemans medlemsstaterne følgende:

"- afholdelse af regelmæssige drøftelser vedrørende vore særlige forsvarsproblemer ....

1) Bulletin for De europæiske Fællesskaber, supplement 1/76

- samarbejde om våbenproduktion ....."

Kommissionens forslag til et handlingsprogram for den europæiske luftfart

11. Den 6. juli 1976 vedtog Parlamentet en beslutning med udtalelse fra Europa-Parlamentet om Kommissionens forslag til et handlingsprogram for den europæiske luftfart (1). En del af denne beslutning omhandler agenturet for køb og udvikling af materiel til luftvåbnet. (Denne beslutning vil blive mere indgående behandlet i kapitel II i dette dokument, der vedrører våbenspørgsmål).

Blumenfeld-betænkningen

12. Den 19. januar 1978 vedtog Parlamentet en beslutning om det politiske samarbejde i Europa (2), der var baseret på en betænkning udarbejdet af Blumenfeld for det politiske udvalg (3). Beslutningen omhandler det politiske samarbejde i Europa generelt og går ikke specielt ind på sikkerhedsspørgsmål. Men i selve betænkningen henvises der til den del af Tindemans-rapporten, der vedrører sikkerhed, og det anføres, at forsvar og våbenproduktion og -køb er spørgsmål, som "udenrigsministrene sammen med deres forsvarskolleger burde kigge nærmere på med henblik på at uddybe drøftelserne i forbindelse med det politiske samarbejde".

Klepsch-betænkningen

13. Den 14. juni 1978 vedtog Parlamentet en beslutning om et europæisk samarbejde om våbenanskaffelse (4), der var baseret på en betænkning udarbejdet af Klepsch for det politiske udvalg (5). (Denne betænkning behandles i kapitel II i dette dokument, der vedrører våbenspørgsmål).

Mundtlig forespørgsel med forhandling om fælles våbenanskaffelsesprogrammer

14. Den 25. september 1979 havde Parlamentet en indgående forhandling om en mundtlig forespørgsel om fælles våbenanskaffelsesprogrammer inden

-----
1) EFT nr. C 178 af 2.8.1976, s. 8-10
2) EFT nr. C 36 af 13.2.1978, s. 32-33
3) Dok. 427/77
4) EFT nr. C 163 af 10.7.1978, s. 23-24
5) Dok. 83/78

for rammerne af industripolitikken (1). (Denne forhandling vil blive behandlet i Kapitel II. vedrørende våbenanskaffelse).

Betænkning af Lady Elles

15. Den 9. juli 1981 vedtog Parlamentet en beslutning om det europæiske politiske samarbejde og Europa-Parlamentets rolle (2). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af lady Elles for det politiske udvalg (3). I selve beslutningen henvises der til, at "der på udenrigsministrenes uformelle møde den 19. maj 1981 i Venlo blev lagt særlig vægt på at få det europæiske sikkerhedsproblem medtaget blandt de punkter, der henhører under det europæiske politiske samarbejde". (4). Beslutningen indeholder endvidere en opfordring til alle de andre ministre og deres tjenestemænd, der berøres af punkter på dagsordenen, når som helst det anses for gavnligt, at deltage i møder inden for det europæiske politiske samarbejde for at sikre, at alle spørgsmål vedrørende internationale forbindelser og medlemsstaternes udenrigspolitik kan behandles i fuld udstrækning og på passende måde, "herunder spørgsmål, som har forbindelse med medlemsstaternes sikkerhed".

I betænkningen analyserer lady Elles omfanget af drøftelserne om sikkerhedsspørgsmål inden for rammerne af det europæiske politiske samarbejde; endvidere skitserer hun nogle af de tanker herom, der er indeholdt i Tindemans-rapporten og Blumenfeld-betænkningen, og tilslutter sig disse tanker. Et af hendes forslag går ud på, at udenrigsministrene skal overveje at oprette nære og vedvarende forbindelser med de repræsentanter ved det nordatlantiske råd, som kommer fra de ni medlemsstater, der deltager i den atlantiske alliances arbejde.

---

1) Forhandlinger i Europa-Parlamentet, september 1979, s. 88-109

2) EFT nr. C 234 af 14.9.1981, s. 67-70

3) Dok. 1-335/81

4) Det uformelle møde mellem udenrigsministrene er ikke blevet nærmere behandlet, fordi møder af denne art er uformelle, fortrolige og ikke munder ud i nogen konklusioner.

London-rapporten om det europæiske politiske samarbejde

16. I oktober 1981 vedtog udenrigsministrene for De Ti en rapport om det europæiske politiske samarbejde (1). Blandt de spørgsmål, rapporten beskæftiger sig med, er behandlingen inden for rammerne af det europæiske politiske samarbejde af de forskellige sikkerhedsaspekter. Der anføres følgende i rapporten:

"Hvad angår omfanget af det politiske samarbejde og under hensyntagen til forskellene i medlemsstaternes situation, er udenrigsministrene enige om at bevare den fleksible og pragmatiske løsning, som har gjort det muligt som led i det politiske samarbejde at drøfte visse vigtige udenrigspolitiske spørgsmål, som berører sikkerhedspolitiske aspekter".

17. Anvendelsen af ordet "bevare" (understregningen stammer fra ordføreren) viser, at London-rapporten ikke forpligtede De Ti til at drøfte sikkerhedsaspekter, som de ikke havde drøftet forinden. Ovenstående citat er imidlertid vigtigt, idet De Ti for første gang formelt anerkendte og forpligtede sig til at videreføre den hidtil fulgte praksis med at drøfte spørgsmål, som berører de sikkerhedspolitiske aspekter. Ordene "sikkerhedspolitiske aspekter" er værd at lægge mærke til.

Diligent-betænkningen om beskyttelse af søveje

18. Den 14. december 1981 vedtog Parlamentet en beslutning om overvågning og beskyttelse af de søveje, ad hvilke EFs medlemsstater forsynes med energi og strategisk materiale (2). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af Diligent for det politiske udvalg (3). (Denne betænkning vil blive mere indgående behandlet i kapitel III i dette dokument).

1) PE 75.249 af 20.10.1981

2) EFT nr. C 327 af 14.12.1981, s. 46-48

3) Dok. 1-697/80

Haagerup-betænkningen

19. Den 13. januar 1983 vedtog Parlamentet en beslutning om det europæiske politiske samarbejde og sikkerheden i Europa (1). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af Haagerup for det politiske udvalg (2).
20. Som begrundelse for Parlamentets behandling af sikkerhedsspørgsmål erkendes det i punkt N i præamblet, at "Parlamentet, selv om Det europæiske Fællesskab og dets institutioner ingen udtrykkelig kompetence har på forsvarsområdet og inden for militær sikkerhed, kan drøfte alle anliggender, som det måtte finde relevante". I det efterfølgende punkt henvises der til, at "det er umuligt at adskille en lang række udenrigspolitiske spørgsmål af vital interesse for Europa og deres direkte eller indirekte sikkerhedsmæssige følger".
21. Da det er Parlamentets første og eneste beslutning, der specifikt og udelukkende omhandler det generelle forhold mellem sikkerheden i Europa og det europæiske politiske samarbejde, er det hensigtsmæssigt at citere en væsentlig del af den:

- "1. Det europæiske Fællesskabs medlemsstater har en række vitale sikkerhedspolitiske interesser fælles, selv om Fællesskabet ikke selv har nogen militær dimension;
2. disse fælles sikkerhedspolitiske interesser bør udforskes fuldt og uddybes, specielt inden for rammerne af det europæiske politiske samarbejde, med henblik på at give en virkelig europæisk freds- og sikkerhedsform og indhold og fremme den til gavn for alle de europæiske folk;
3. der bør gøres bestræbelser på at tilvejebringe en bredere forståelse i offentligheden, i de politiske partier og i regeringerne for de mange, forskellige elementer, der indgår i det europæiske sikkerhedsbegreb, som er under udvikling, uden at de nationale regeringers rettigheder og ansvar på forsvarsområdet krænkes;

---

1) EFT nr. C 42 af 14.2.1983, s. 74-77

2) Dok. 1-946/82

4. Europa-Parlamentet kan spille en betydningsfuld rolle ved at skabe en sådan forståelse igennem dets aktive og voksende deltagelse i det europæiske politiske samarbejde, ved at klarlægge og drøfte fælles europæiske sikkerhedspolitiske interesser og ved at afholde høringer og seminarer om spørgsmål i forbindelse med sikkerhedspolitik;
5. eftersom alle nuværende og eventuelle medlemsstater i Fællesskabet med undtagelse af én er medlem af Atlantpagten, opfordres indtrængende til, at der finder en mere effektiv samordning sted mellem konsultationerne i EPS og Det nordatlantiske Råd, når politiske og økonomiske emner, der berører freden og sikkerheden i Europa, tages op til drøftelse;
6. fastlæggelsen af en fælles europæisk politik, hvad angår sikkerhedsspørgsmål, forudsætter:
  - a) fastholdelse af de afspændingspolitiske principper og en politik, hvormed der tilstræbes våbenbegrænsning,
  - b) fredelig sameksistens mellem alle stater og befolkninger på grundlag af FNs principper og Helsinki-erklæringen af 1975;
7. EPS-samrådet ikke må føre til udhuling af det politiske samråd inden for Atlantpagten, men netop skal bidrage til at styrke sådanne samråd;"

22. I selve betænkningen, som er ret omfattende, anfører Haagerup, at betænkningen hovedsagelig behandler nutiden og den nærmeste fremtid. "Det er ikke et program for, hvorledes et fremtidigt europæisk forsvarsfællesskab kan og bør se ud, og der fremsættes heller ikke forslag til former for politik og foranstaltninger, som kun er gennemførlige i en europæisk sammenhæng, der er mere fremskreden og afviger meget fra det nuværende fællesskab og strukturen i det europæiske politiske samarbejde". Haagerup mener, at genoplivelse af det europæiske forsvarsfællesskab ikke er realistisk under de nuværende omstændigheder, og også af mange anses for at være yderst uønskelig. Haagerup anfører endvidere, at betænkningen ikke retter henstillinger om oprettelse af

nye institutioner i den nærmeste fremtid, som skal varetage vitale sikkerhedsinteresser. "Sådanne interesser må i øjeblikket varetages af medlemsstaterne og Fællesskabet inden for de eksisterende institutioner....".

23. På plenarmødet fandt beslutningen kraftig støtte fra det europæiske folkepartis gruppe, den europæiske demokratiske gruppe og den liberale og demokratiske gruppe (1). Den socialistiske gruppe stemte også for beslutningen, skønt flere medlemmer af denne gruppe talte og stemte imod den. Formanden for Kommissionen, Gaston Thorn, støttede personligt beslutningen, men understregede dog, at kommissionen "har af juridiske grunde, der af Dem bekendt, ikke indtaget noget standpunkt". Formanden for Rådet, Mertes, betragtede betænkningen som en opmuntrende udvikling, men også han talte navnlig på egne vegne. Under forhandlingen blev der ved flere lejligheder udtrykt modstand mod beslutningens indtrængende opfordring til et snævrere samarbejde mellem EF og NATO (punkt 5: "...opfordres der indtrængende til, at der finder en mere effektiv samordning sted mellem de politiske konsultationer inden for henholdsvis det europæiske politiske samarbejde og NATO.....").

Højtidelig erklæring om den europæiske union

24. Den 19. juni 1983 undertegnede de ti stats- og regeringschefer i Stuttgart en højtidelig erklæring om den europæiske union, der var et resultat af de tysk/italienske (Genscher/Colombo) forslag til et udkast til en europæisk akt, der blev forelagt i november 1981. I forbindelse med sikkerheden udvides London-rapportens ordlyd ("de sikkerhedspolitiske aspekter") til en vis grad i den højtidelige erklæring. En af de foranstaltninger, der vedtoges med henblik på at sikre den nødvendige styrkelse af det europæiske politiske samarbejde, var koordinering af medlemsstaternes holdning til de politiske og økonomiske aspekter i forbindelse med sikkerheden.

Fergusson-betænkningen

25. Den 26. oktober 1983 vedtog Parlamentet en beslutning om våbenanskaffelse som led i en fælles industripolitik samt om våbensalg (2).

---

1) Forhandlinger i Europa-Parlamentet nr. 1-293, s. 214-236

2) EFT nr. C 322 af 28.11.1983, s. 42-44

Denne beslutning var baseret på en betænkning udarbejdet af Fergusson for det politiske udvalg (1). (Betænkningen vil blive behandlet i kapitel II i dette dokument).

Klepsch-betænkningen (II)

26. Den 11. april 1984 vedtog Parlamentet en beslutning om fælles interesser, risici og behov for sikkerhedsområdet (2). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af Klepsch for det politiske udvalg (3). Beslutningen blev vedtaget med 156 stemmer mod 67, idet 8 hverken stemte for eller imod. Nedenstående gengiver de vigtigste punkter i beslutningen:

- "1. opfordrer udenrigsministrene i politisk samarbejde til med anvendelse af al den ekspertise, de råder over, at foretage en grundig analyse af medlemsstaternes fælles interesser, risici og behov på sikkerhedsområdet for at nå frem til en europæisk sikkerhedsopfattelse og til i mellemtiden seriøst at bestræbe sig på, at medlemsstaternes optræden i eksisterende organer, der behandler europæisk sikkerhed, så vidt muligt er baseret på en fælles holdning;
2. opfordrer udenrigsministrene i politisk samarbejde til
  - a) med en stemme at give udtryk for medlemsstaternes synspunkter i Det Nordatlantiske Råd vedrørende spørgsmål, der behandles på dette sted,
  - b) at sikre effektiv konsultation mellem De forenede Staters regering og udenrigsministrene i politisk samarbejde vedrørende vigtige udenrigspolitiske initiativer, inklusive initiativer med sikkerhedspolitiske virkninger såsom øst-vest-forhandlingerne om våbenkontrol,
  - c) at styrke FNs fredsbevarende rolle ved fortsat at stille kontingenter til rådighed for

---

1) Dok. 1-455/83

2) EFT nr. C 127 af 14.5.1984, s. 69-72

3) Dok. 1-80/84

fredsbevarende styrker i konfliktområder, eventuelt kontingenter der officielt repræsenterer De Ti som en enhed, selv om de ikke indeholder elementer fra alle medlemsstater,

- d) så hurtigt som muligt at søge genoptagelse af øst-vestforhandlingerne om reduktion og i sidste ende fjernelse af mellemdistanceatomstyrkerne i Vest- og Østeuropa og Sovjetunionen på et afbalanceret, gensidigt og kontrollerbart grundlag,
- e) sammen med statshandelslandene i Østeuropa at undersøge måder, hvorpå der kan udvikles økonomiske, tekniske og videnskabelige kontakter, navnlig i forbindelse med opfølgning af konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa;

3. pålægger sit politiske udvalg at nedsætte et fast underudvalg om de politiske og økonomiske aspekter af sikkerhedsspørgsmål."

27. I begrundelsen anføres det, at betænkningen "er en slags foreløbigt udkast til senere brug". Den behandler en lang række spørgsmål, herunder øst-vestforhandlingerne om rustningsbegrænsning, opfølgning af CSCE, Europa-Parlamentets rolle og forbindelserne mellem De Ti og Atlantpagten.
28. Under forhandlingen på plenarmødet støttedes beslutningen af talere for den socialistiske gruppe, det europæiske folkepartis gruppe (CD-gruppen), den europæiske demokratiske gruppe (de konservative), den liberale og demokratiske gruppe og de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe. Ordføreren for gruppen af kommunister og beslægtede var dog imod beslutningen og mente, at forsvars- og sikkerhedsspørgsmål ikke hørte og aldrig havde hørt ind under Europa-Parlamentets kompetenceområde. Blandt modstanderne mod beslutningen var de græske, irske og danske medlemmer af forskellige grupper.

Underudvalg om sikkerhed og nedrustning

29. I Klepsch-betænkningen (se ovenstående punkt 26-28) pålagdes det politiske udvalg at "nedsætte et fast underudvalg om de politiske og økonomiske aspekter af sikkerhedsspørgsmål". Efter det direkte valg til Europa-Parlamentet i juni 1984 nedsatte det politiske udvalg derfor et underudvalg om sikkerhed og nedrustning. Dette underudvalg holder nu regelmæssige møder under forside af Pöttering og har vedtaget at udarbejde en række betænkninger om sikkerhed og nedrustning.

II Europa-Parlamentets arbejde i forbindelse med våbenspørgsmål

30. Parlamentets arbejde i forbindelse med våbenspørgsmål er allerede blevet berørt i kapitel I i dette dokument. Det synes dog på sin plads, at dette særlige kapitel vies til våbenspørgsmål, da de udgør et særskilt og undertiden teknisk aspekt af det generelle sikkerhedsspørgsmål. Endvidere har der været en tendens til, at betænkningerne om dette emne har kædet våbenspørgsmål sammen med den fælles industripolitik i Fællesskabet i stedet for at behandle dem som en del af den fælles udenrigspolitik.
31. Våbenspørgsmålene er blevet kort berørt i Kommissionens beretning om den europæiske union, 1975 ("europæisk materielkontor"), i Gladwyn-betænkningen ("at oprette et agentur, der gør det muligt at nå frem til en fælles våbenfremstilling...") og i Tindemans-rapporten ("samarbejde om våbenproduktion") (1).
32. Den 6. juli 1976 vedtog Parlamentet en beslutning med udtalelse om Kommissionens forslag til et handlingsprogram for den europæiske luftfart (2). Med hensyn til den del af Kommissionens handlingsprogram, der vedrører spørgsmålet om et agentur for køb og udvikling af materiel til luftvåbenet, anførte Parlamentet følgende:
- "13. henviser til den nære sammenhæng imellem produktionen af militære og civile fly;
  - 14. mener, at afsætningen af militærfly er et nødvendigt grundlag for europæisk luftfartsindustri fremtid;
  - 15. betragter derfor forslaget som et led i Fællesskabets industri- og beskæftigelsespolitik;
  - 16. underkender imidlertid ikke det bidrag, samarbejdet inden for et sådant agentur kan yde til forståelsen af nødvendigheden af et senere forsvarspolitisk samarbejde, som led i den europæiske union;

---

1) Se ovenstående punkt 6, 8 og 10 med henblik på yderligere oplysninger

2) EFT nr. C 178 af 2.8.1976, s. 8-10

17. opfordrer Det europæiske Råd til at etablere det foreslåede agentur og under hensyn til

- de økonomiske, beskæftigelsesmæssige og forskningsmæssige aspekter at sikre en nær kontakt imellem agenturet og Kommissionen,
- de forsvarsmæssige aspekter at sikre en nær kontakt imellem agenturet og eurogruppen inden for det nordatlantiske forsvarssamarbejde;

18. vil senere vende tilbage til spørgsmålet om den parlamentariske kontrol med et sådant agentur;"

33. Den 19. januar 1978 vedtog Parlamentet en beslutning om det europæiske politiske samarbejde, som var baseret på en betænkning udarbejdet af Blumenfeld for det politiske udvalg (1). Skønt der ikke er nogen specifik henvisning til sikkerhedsspørgsmål i beslutningen, nævnes det i selve betænkningen at forsvars- og våbenspørgsmål er emner, som "udenrigsministrene sammen med deres forsvarskolleger burde kigge nærmere på med henblik på at udbyde drøftelserne i forbindelse med det politiske samarbejde".

Klepsch-betænkningen

34. I juni 1978 vedtog Parlamentet en beslutning om et europæisk samarbejde om våbenanskaffelse (2), der var baseret på en betænkning udarbejdet af Klepsch for det politiske udvalg (3).

35. I nøglepunktet i denne beslutning anmodes "Kommissionen om i nær fremtid som en del af den fælles industripolitik af forelægge Rådet et europæisk handlingsprogram vedrørende udvikling og produktion af konventionelle våben". Denne opfordring er baseret på den opfattelse, at "oprettelsen af en i fællesskab opbygget europæisk våbenindustri med et ordnet marked er en afgørende faktor ved tilvejebringelsen af en fælles industripolitik". I beslutningen anføres det endvidere, at "de civile og forsvarsmæssige aspekter i visse nøgleindustrier .... ikke kan holdes adskilt ved en planlægning af den fremtidige udvikling inden for disse industrier".

---

1) Dok. 427/77

2) EFT nr. C 163 af 10.7.1978, s. 23

3) Dok. 83/78

36. Den omfattende betænkning, som beslutningen er baseret på, giver en detaljeret beskrivelse af de forsøg, der er gjort inden for forskellige fora for at opnå et europæisk samarbejde om våbenanskaffelse. Der drages den konklusion, at Kommissionen bør fremsætte forslag med henblik på oprettelse af et stort ordnet fællesskabsmarked for militærudstyr, men at Fællesskabet kun kan bevæge sig i denne retning under forudsætning af en sideløbende udvikling inden for IEPG og som led i de almindelige tovejsforbindelser mellem Europa og De forenede Stater. Det foreslås endvidere, at udvide de europæiske politiske samarbejds møder, hvor dette måtte være hensigtsmæssigt, til også at omfatte forsvarsministre og tjenestemænd fra de nationale forsvarsministerier.
37. Ved indledningen af forhandlingen (1) anførte Klepsch, at hans betænkning og forslag til beslutning udsprang af Fællesskabets manglende evne til at udvikle en fælles industripolitik. Han mente endvidere, at "det eneste ægte forslag, som fremsættes i forslaget til beslutning, i det væsentligste er af industriel art".
38. Den europæiske konservative gruppe, der liberale gruppe og den kristeligdemokratiske gruppe talte for beslutningen. Den socialistiske gruppe, gruppen af kommunister og beslægtede og de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe talte imod den. Trods ordførersens understregning af, at hans betænkning skulle ses i en fælles industripolitik sammenhæng, gik en væsentlig del af kritikken under forhandlingen på, at den også vedrørte forsvarsområdet. Dankert, der talte for den socialistiske gruppe, sagde f.eks., at ordføreren havde udnyttet de eksisterende problemer inden for den europæiske forsvarsindustri "for at gøre et par mindre fremskridt i retning mod europæisk samarbejde på det forsvarspolitiske område". For gruppen af kommunister og beslægtede beskrev Soury det virkelige formål med betænkningen som værende "i ly af en fælles forsvarsindustripolitik at arbejde henimod en europæisk forsvarspolitik". (Dankert modsatte sig også understregningen af operationel sambrugbarhed, mangelen på en europæisk eksportpolitik på dette område og forslaget om at beskytte våbenindustrien i Europa).

---

1) Forhandlinger i Europa-Parlamentet i mødeperioden i juni 1978, s. 42 og fremefter samt s. 71 og fremefter.

39. Davignon svarede på Kommissionens vegne på forhandlingen og gik herunder imod den opfattelse, at ethvert spørgsmål vedrørende forsvar eller sikkerhed skulle unddrage sig Fællesskabets kompetence. Samtidig understregede han, at "det nationale forsvar er et område, hvor staternes suverænitet er fuldt bevaret og kun berøres af de af staterne indgåede aftaler om alliancer". Ifølge Davignon var ansvarsfordelingen klar, for "når politiske og militære afgørelser var truffet, kunne Fællesskabet træffe de industrielle afgørelser".

Mundtlig forespørgsel med forhandling om fælles våbenanskaffelsesprogrammer

40. Den 25. september 1979 havde Parlamentet en indgående forhandling om en mundtlig forespørgsel om fælles våbenanskaffelsesprogrammer inden for rammerne af industripolitikken (1). Den mundtlige forespørgsel (dok. 1-300/79) var stillet af Fergusson for den europæiske demokratiske gruppe og von Hassel for det europæiske folkepartis gruppe. Tidspunktet for forhandlingen er værd at lægge mærke til, da den fandt sted meget kort tid efter det første direkte valg.
41. Fergusson satte forespørgslen i relation til industripolitikken og anførte, at hovedtanken bag hans forespørgsel var at spørge, hvad der var gjort i forlængelse af Klepsch-betænkningen, som Parlamentet havde vedtaget 15 måneder forinden. Som svar herpå gentog Davignon på Kommissionens vegne dennes opfattelse, at Kommissionen ikke på én gang kunne nå de i Klepsch-betænkningen fastlagte mål. Han meddelte, at Kommissionen var i gang med to undersøgelser (den ene for at fastslå virkningen af offentlige ordrer på udviklingen af forskellige teknologier, den anden for at fastslå, hvordan man, når programmerne er vedtaget under hver enkelt regerings suverænitet og disses forskellige beføjelser, kan fremme den mest effektive industrielle udvikling). Davignon lovede "at videregive resultaterne af disse to undersøgelser på den måde, som vil være den mest opportune og egnede for Parlamentet, til dem af dets udvalg, som vil beskæftige sig med spørgsmålet".
42. Glinne, der talte for den socialistiske gruppe, beskrev forhandlingen som overilet. Han mente, at der burde gives prioritet til andre afgørende industrisektorer, og at militærudgifterne var for høje overalt, og henviste til skandalen i forbindelse med våbeneksport til den tredje verden. Von Hassel støttede på vegne af det europæiske folkepartis

---

1) Forhandlinger i Europa-Parlamentet, september 1979, s. 88-108.

gruppe selve indholdet af den mundtlige forespørgsel. Robert Jackson, der talte for den europæiske demokratiske gruppe, forsvarede Parlamentets ret til at drøfte det pågældende emne. (Han anså i øvrigt ikke forespørgslen for at være af ren industriel art og henviste til "denne Forsamlings beføjelser med hensyn til de forsvarsspørgsmål, som ligger bag ved og rejses af denne forespørgsel"). Marchais, der talte for gruppen af kommunister og beslægtede, kunne ikke gå med til, at Parlamentet skulle have ret til at drøfte emnet. Berkhouwer, der talte for den liberale og demokratiske gruppe, gik ind for en rationalisering af våbenproduktionen. For de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe henviste Messmer til de juridiske grunde, der var til hinder for opførelsen på dagsordenen af den pågældende forespørgsel. Han beskrev emnet som "juridisk angribeligt, i praksis formålsløst og politisk farligt". Der udspandt sig en indgående drøftelse, men der blev ikke vedtaget nogen beslutning.

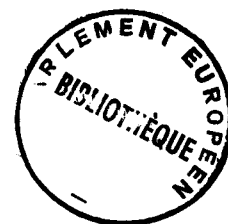
Davignon-notatet og Greenwood-rapporten (1)

43. Under forhandlingen om Klepsch-betænkningen den 8. maj 1978 og forhandlingen om en mundtlig forespørgsel den 25. september 1979 påtog Davignon sig at holde Parlamentet orienteret om Kommissionens tanker med hensyn til våbenanskaffelse. Med et notat af december 1980 sendte Davignon Parlamentet en rapport af David Greenwood, direktør for Centre for Defence Studies, Aberdeen, om "En politik til fremme af forsvarsmæssigt og teknologisk samarbejde mellem de vesteuropæiske lande".
44. I notatet angiver Davignon Kommissionens generelle holdning med hensyn til dens kompetence vedrørende våbenanskaffelse:

"Det er ikke Kommissionens opgave at udvikle en forsvarspolitik eller et forsvarssamarbejde. Men det er vor opgave at fremsætte de nødvendige forslag med henblik på at sikre en effektiv udvikling af Fællesskabets økonomi og en reel gennemførelse af det interne marked. Da våbenanskaffelse samt forskning og udvikling vedrørende militære teknologier har stor indvirkning på udviklingen af det moderne industrisamfund og har finansielle og beskæftigelsesmæssige følgevirkninger, er det nødvendigt at tage hensyn hertil under udarbejdelsen af industripolitiske forslag".

---

1) Begge forefindes i dokument PE 71.650 af 11.2.1981.

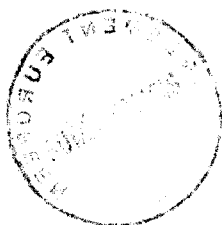
45. Notatet skitserer i korte træk den økonomiske betydning af våbenanskaffelse. Det understreger mangelen på tilstrækkelige oplysninger på europæisk plan og konkluderer, at der bør gøres et systematisk forsøg på at indsamle oplysninger forud for initiativer på dette område. Der peges på muligheden for at oprette en særlig gruppe til analyse af våbenanskaffelsesspørgsmål, men det foreslås ikke, at denne gruppe skal høre ind under Det europæiske Fællesskab. I henhold til Kommissionen kunne det også overvejes at oprette et nyt forum, hvor medlemsstaterne og Kommissionen udveksler oplysninger om offentlige ordrer og underkaster offentlige indkøb og særlige foranstaltninger en samlet strategi for våbenanskaffelse og teknologiudvikling.
46. I rapporten, der er vedføjet Davignons notat, skitserer David Greenwood baggrunden for forsøgene på at opnå et større europæisk samarbejde om våbenanskaffelse og -produktion. "Logikken i en forsvarsmæssig-industriell syntese er uimodsigelig" i henhold til Greenwood.
47. De vigtigste konklusioner i Greenwood-rapporten kan opsummeres som følger ("hensigten" er mere eller mindre den samme som i Klepsch-betænkningen, men de foreslåede "midler" er stærkt afvigende, skriver Greenwood):

"Hellere end at stræbe efter at udforme komplekse integrerede arrangementer for efterspørgsels- og forsyningssiderne af det europæiske forsvarsmarked bør den politiske vægt lægges på formelt adskilt, men samordnet indsats for at opnå de søgte militære og industrielle fordele.

De centrale institutionelle nyskabelser, som kræves, er forholdsvis beskedne: oprettelse af et europæisk forsvarsanalysebureau og oprettelse af en europæisk offentlig anskaffelsesgruppe, som skal hjælpe nationer med at vælge rimelige indkøbs- og produktionspolitikker (1) (eftersom de ikke er indstillet på at have supranationale eller mellemstatslige organer til at træffe deres valg for dem)."

---

1) Tanken er, at det europæiske forsvarsanalysebureau skal være et uafhængigt organ med nære forbindelser til IEPG, WEU og Kommissionen, og at den europæisk offentlige anskaffelsesgruppe skal oprettes af Rådet.

48. Greenwood erkender, at der er stærke argumenter for at fremme et udvidet samarbejde inden for våbenanskaffelse og -produktion blandt EF-medlemsstaterne, men at tidspunktet ikke er gunstigt for, at Kommissionen fastlægger et sådant omfattende "handlingsprogram" som foreslået i Klepsch-betænkningen.

Fergusson-betænkningen

49. Den 26. oktober 1983 vedtog Parlamentet en beslutning om våbenanskaffelse som led i en fælles industripolitik samt om våbensalg (1). Denne beslutning var baseret på en betænkning udarbejdet af Fergusson for det politiske udvalg på grundlag af forslag til beslutning, der blev fremsat efter forhandlingen i september 1979 (2).
50. For så vidt angår våbenanskaffelse opfordrer beslutningen Rådet til at tilskynde regeringerne i de medlemslande, der deltager i IEPGs arbejde, til at give IEPGs udvalg I, der beskæftiger sig med planlægning af udstyr, status som et europæisk kontor for forsvarsanalyse og henstille til de pågældende medlemslandes regeringer på forskellig vis at øge samarbejdet mellem USA og Europa (IEPG) på dette område.
51. I forbindelse med våbenanskaffelse opfordrer beslutningen endvidere Kommissionen til at træffe forskellige foranstaltninger på dette område og årligt aflægge beretning til Europa-Parlamentet om de skridt, der er taget.
52. Hvad angår våbensalg opfordres Rådet i beslutningen til "at udarbejde bestemmelser vedrørende våbeneksport fra medlemsstater til tredjelande".
53. Forhandlingen om Fergusson-betænkningen fandt sted den 11. oktober 1983 (3), men afstemningen om beslutningen blev udsat til den efterfølgende mødeperiode. Beslutningen blev vedtaget med 170 stemmer mod 142, medens 13 hverken stemte for eller imod. Under forhandlingen blev beslutningen i lighed med tidligere beslutninger om samme spørgsmål støttet af den liberale og demokratiske gruppe, den europæiske demokratiske gruppe og det europæiske folkepartis gruppe. Klepsch beskrev den som et realistisk handlingsgrundlag og påskønnede, at ordføreren var gået videre end Greenwood i dennes rapport.

---

1) EFT nr. C 322 af 28.11.1983, s. 42-44.

2) Dok. 1-455/83.

3) Forhandlinger i Europa-Parlamentet nr. 1-304, s. 51-73.

54. På den anden side sagde Hänsch for den socialistiske gruppe, at det var en forkert strategi at indlede et samarbejde om våbenanskaffelse, før der var formuleret en fælles forsvarspolitik. Han betegnede den del af beslutningen, der vedrører våbeneksport, som utilstrækkelig, for hvad der var behov for var "regler for færre våbensalg og ikke godkendelse af status quo". De Pasquale, der talte for gruppen af kommunister og beslægtede, var imod betænkningen, ikke på grund af Parlamentets kompetence, men af generelle politiske grunde. De la Malène, der talte for de franske medlemmer af de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe, kunne "hverken med hensyn til kompetencen eller proceduren og substansen" tilslutte sig beslutningen.
55. For de irske medlemmer af det europæiske folkepartis gruppe sagde Lalor, at betænkningen slørede forskellen mellem Det europæiske Fællesskab og NATO. "Beslutningsforslaget" sagde han "tager heller ikke højde for de grænser, der er for Fællesskabets kompetenceområder, og både det og betænkningen synes at medføre en vis forvirring med hensyn til karakteren og omfanget af politisk samarbejde .... Forslaget til beslutning har også en tendens til at ignorere den fundamentale kendsgerning, at en af Fællesskabets medlemsstater, Irland, ikke er medlem af en militæralliance". (Andre irske medlemmer af Parlamentet udtrykte samme forbehold under den pågældende og andre forhandlinger). Charzat for den socialistiske gruppe forkastede kategorisk betænkningen med den motivering, at "en fælles politik for våbenindustrien er i direkte strid med Frankrigs nationale uafhængigsprincip".

III. Dilligent-betænkningen om beskyttelse af søveje

56. Den 14. december 1981 vedtog Parlamentet en beslutning om overvågning og beskyttelse af de søveje, ad hvilke EFs medlemsstater forsynes med energi og strategisk materiale (1). Beslutningen var baseret på en betænkning udarbejdet af Diligent for det politiske udvalg (2). Man har fundet det hensigtsmæssigt at lade Diligent-betænkningen udgøre et kort særskilt kapitel i dette dokument, fordi den går videre og er mere

1) EFT nr. C 327 af 14.12.1981, s. 46-48.

2) Dok. 1-697/80.

specifik end Parlamentets holdning til sikkerhedsspørgsmål i almindelighed (kapitel I) og ikke vedrører våbenanskaffelse (emnet for kapitel II). (Se i denne forbindelse også begrundelsen i anden betænkning af Klepsch (dok. 1-80/84 B), der er omhandlet i ovenstående punkt 26-28).

57. Beslutningen er baseret på den opfattelse, at bevægelsesfriheden ad søvejen er af vital betydning såvel for EF-landenes økonomi som for de lande i den tredje verden, som EF opretholder forbindelser med. I det afgørende punkt 5 hedder det, at Parlamentet:

"anmoder de medlemsstater, der råder over en flåde, om at samordne deres overvågningstogter i de områder, der ikke dækkes af Atlantpagten, og forstærke deres bestræbelser til søs inden for rammerne af det europæiske politiske samarbejde;"

58. Under forhandlingen i plenarforsamlingen blev beslutningen støttet af det europæiske folkepartis gruppe, den europæiske demokratiske gruppe og den liberale og demokratiske gruppe. Den socialistiske gruppe samt gruppen af kommunister og beslægtede stemte imod den, hvorimod de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe hverken stemte for eller imod (1).

Hänsch, der talte for den socialistiske gruppe, havde ikke noget imod, at Parlamentet drøftede spørgsmålet om beskyttelse af søvejene, men han afviste betænkningen, fordi den "ikke er tilstrækkelig gennemarbejdet, ikke er velovervejet i sin formulering og farlig for freden i sit perspektiv." Galluzzi sagde for gruppen af kommunister og beslægtede, at sikring af forsyningerne frem for alt er et politisk og ikke et militært problem, og han fandt det uacceptabelt at forsøge at udvide NATO til også at dække området syd for Krebsens vendekreds. De Lipkowski, der gjorde rede for grundene til, at de europæiske fremskridtsdemokraters gruppe hverken ville stemme for eller imod, anførte, at Diligent havde rejst det rette spørgsmål på det forkerte sted (da betænkningen vedrørte forsvarsspørgsmål).

---

1) Forhandlinger i Europa-Parlamentet nr. 1-277, s. 145-161, 239-240.

